

ADJATOK HAZÁT A GYERMEKEKNEKI

Ukrajnában van Harkov városa. Itt, e városban van egy gyermekotthon. Egy jó gyermekotthon. Helyiségei, termei otthonosak, van itt szép akvárium, jó nagy medence. A helyi önkormányzat megtett minden tőle telhetőt, a vállalkozók is segítettek. A városi hivatal művelődési osztályának a vezetője megmutatta a termeket és arról beszélt, hogy e gyermekotthonból a gyerekek közönséges iskolába járnak. Kinéztem az ablakon. A gyerekek – kisebb csoportokba verődve – éppen hazafelé tartottak. Csak egyetlen kislány ment egymaga, külön a többiektől.

– Ő Szonya. Első osztályba jár – mesélte az igazgató. Mindig egyedül jár. Azt gondolja, hogy hamarosan egy zsidó család fogja adoptálni.

– Miért éppen zsidó? Egyáltalán nem is néz ki zsidónak, hisz szösze, inkább ukránnak.

– Valaki az iskolában azt mondta neki, hogy Szonya zsidó név, vagyis ez azt jelenti, hogy ő zsidó. Szonya elfogadta ezt a nemzetiséget és azonnal el is döntötte, hogy egy zsidó család fogja adoptálni. S azért jár azóta mindig egyedül, mert úgy véli, hogy ha többedmagával megy, leendő szülei esetleg nem veszik majd észre.

Jó ez a gyermekotthon Harkovban. Más városokban is Ukrajnában, Fehéroroszországban, de Oroszországban is vannak hasonlóak. Gyermekek élnek bennük. S függetlenül attól, mennyire otthonosak itt a szobák, helyiségek, a gyermekek arra vágnak, hogy legyenek szüleik, családjuk.

S ezért ment határozott léptekkel az aszfalttal borított udvaron, megállapíthatatlan színű cipellőben egymaga, saját kortársaitól elkülönülve a pici, véznácska elsősz-tályos Szonya. S álmodozott Szonya, a intézetis lányka...

Teltek, múltak a napok, elmúltott egy hónap is. Szonya még nem tudta, hogy gyermekmenhelyek már régóta sok-sok országban léteznek és bizony nem minden gyermeket fogadnak örökbe. Hogy zömük arra van kárhoz-tatva, hogy szülők nélkül éljen. S bizony Szonyát sem fogadták örökbe.

Elete mégis rendhagyó módon alakult. Abban az időben emberek egy csoportja - harkovi lakosok - úgy döntött, hogy a várostól nem messze egy települést hoz létre. Sikerült is 150 hektárnyi területet szerezniük és a 120 család - mindegyikük egy hektárnyi földet kapott - úgy döntött, hogy létrehozza rajta saját családi birtokát.

Egy darab föld, a szélén, gazdátlan maradt és a közösség úgy döntött, hogy azt egy intézetis gyereknek ajándé-kozzák, így is történt és a választás a kis Szonyára esett. A kislányt nevelőnőjével együtt kihozták a telekre kocsival. A nevelőnő így kezdte magyarázgatni a gyermeknek:

- Nézd csak, Szonya, itt karókat vertek a földbe és közéjük zsinórt húztak ki. E zsinór jelöli ki a te földedet - egy egész hektárt. Olyan emberek ajándékozták ezt neked, akik szintén vettek maguknak egy hektár földet. Kerteket fognak itt létesíteni és házakat építeni. Ha majd te is felnősz, te is építhetsz magadnak egy házat és létre-hozhatsz itt magadnak egy kertet. Ez a föld a te földed és itt fog rád várni.

A kislány a zsinórhoz ment, megérintette azt, majd ismét megkérdezte a nevelőnőtől:

- Ez azt jelenti, hogy e zsinóron túl az én földem van és a zsinór mögött azt tehetem, amit én akarok?

- Igen, Szonyecska, ez a te földed és csak te magad dönthetsz arról, hogy mi nőjön rajta.

- És mi fog rajta nőni?

- Nos, most még, ahogy azt magad is láthatod, különböző növények. De nézd csak, a szomszédos telken az emberek almafát, körtefát és sok másféle gyümölcstermő fát ültettek már ki, és bizony kertjük majd hamarosan ki is virágzik. És te is, ha majd felnősz, eldöntöd, hogy mit és hová kellene a te földeden ültetni, hogy nálad is szép legyen úgy, mint másoknál.

Szonya lehajlott és átbújt a zsinór alatt saját egy hektáros földjének a területére. Tett néhány lépést a zsinór mellett, figyelmesen nézegette a fűvet és mindent, ami kúszott-mászott és ciripelt benne. Eljutott a számára kijelölt telken növő pici nyírfához, megérintette annak még vékonyka törzsét. A nevelőnőhöz fordult és valamiért izgatottan megkérdezte:

- Ez a pici fa? A kis nyírfa? Szintén csakis az enyém?

- Igen, Szonyecska, most már a nyírfa is csak a tiéd, ha egyszer már a te földeden nő. Ha majd felnősz, majd másféle fákat is ültethetsz itt. De késő van, eljárt az idő! Mennünk kell, máris itt az ebéd ideje és nekem az osztályban a helyem!

A kislány arccal telkéhez fordult és némán nézni kezdte azt.

Akinek vannak gyermekei, azok tudják, hogy a gyermekek, amikor játszatnak, különböző tárgyakkól gyakran improvizált szobákat vagy faluhelyen kunyhókat építenek és bennük játszanak. Ki tudja miért, ám minden gyermekben él annak a vágya, hogy a nagy világtól elkerítse saját kis világát, létrehozza saját terét. Az állami intézetekben a tér közös. Ez a közös tér, még ha jól meg is építették és berendezték, lehangolóan hat rájuk.

Mint más intézetes gyermeknek, Szonyának sem volt egy parányi zuga sem, amit sajátjának nevezhetett volna.

S lám, most a zsinór mögött áll, s amit az behatárol, minden az övé. A fű is, az ugrádozó szöcské a fűben, de a kis nyírfa is. A véznácska kislány nevelőnőjéhez fordult. Megszólalt. Hangjában a kérés és az elszántság keveredett:

- Kérem, nagyon, de nagyon szépen kérem, tessék nekem megengedni, hogy itt maradjak! Tessék elmenni, én majd egyedül megyek vissza.

- Ugyan, hogy tudnál te egyedül harminc kilométerről visszajönni!

- Visszajövök! - válaszolta szilárd eltökéltséggel Szonya.

- Majd gyalogolok és visszajövök. Esetleg felszállok egy autóbuszra. Tessék nekem megengedni, hogy egyedül maradjak itt az én saját földemen.

A Szonyával szomszédos telek tulajdonosa, egy zsigulisofőr, amikor meghallotta a párbeszédet felajánlotta:

- Hagyja itt a kislányt estig! Én majd magát visszaviszem és érte pedig visszajövök este.

A nevelőnő gondolkodott, majd beleegyezett. Nem tudott volna bele nem egyezni, mert megpillantotta a zsinór mögött álló kislány arcát, aki az ő döntésére várt:

- Rendben, Szonya, maradj itt estig, a sofőrrel kiküldöm neked az ebédedet.

- Ugyan minek bármit is küldeni. Megosztjuk mi a szomszédasszonnyal az ebédet - mondta komolyan a zsigulisofőr különös nyomatékot adva a „szomszédasszony” szónak.

- Figyelj, Klava - kiáltott oda feleségének, aki éppen ebédet főzött az épülőfélben lévő ház verandáján - négynek készíts ebédet, ma velünk eszik a szomszédasszony is!

- Rendben - válaszolta a feleség -, jut belőle mindenkinek. Majd hozzátette: - Te, Szonya, pedig ha bármire szükséged volna, csak szólj bátran!

Amikor a zsiguli elment, Szonya elindult az oszlopok között kifeszített zsinór mentén. Lassan mendegélt, olykor

megállt, a fűbe ült, kezével valamit megérintett, majd újra elindult. Így járta körbe az egész telke földjének határát.

Ezután a hektár közepére állt és így, innen nézte határának minden oldalát. Majd hirtelen a magasba lendítette karjait, nekifutott, fel-felugrott és forgott maga körül.

Ahogy Klava meglátta, mennyire elfáradt a kislány a sok szaladgálástól a telkén, felajánlotta neki, hogy feküdjön le náluk a nyugágyra. Szonya azonban így válaszolt:

- Ha volna, tessék nekem valami régi holmit adni, amire lefekhetnék. Saját földemen szeretnék aludni, a kis nyírfánál.

Nyikolaj a nyugágyat a matraccal és pléddel a nyírfa mellé állította Szonya telkén. A kislány lefeküdt és azonnal mély álomba merült. Ez volt az ő első álma saját „családi földjén”.

A gyermekotthonban - kezdetben mindenkinek így tűnt - egy megoldhatatlan gond keletkezett. Szonya minden nap arra kérte a nevelőket, hogy engedjék őt el az ő egyhektáros földjére. Nem segítettek az érvek, hogy ő még túl kicsi ahhoz, hogy autóbusszal egyedül közlekedhessen, a nevelők pedig nem vihetik, mivel nem hagyhatják magukra a többi gyereket.

Szonya a gyermekotthon vezetőjéhez fordult. Elmagyarázta az igazgatónak, hogy feltétlenül el kell járnia a földjére. Feltétlenül, mert a szomszéd telkeken az emberek már fákat ültetnek és az ő kertjeik hamarosan virágba borulnak. Az ő földje pedig elhanyagolt lesz. Nem fog rajta virágozni semmi.

Végül a gyermekotthon igazgatója egy olyan megoldást talált, amely Szonya számára elfogadható volt. Így szólt:

- Figyelj, Szonya, mi most nem hordozhatunk ki téged a telkedre, már azért sem, mert neked többek között még egy fél hónapig tanulnod kell. Fél hónap múlva megkezdődik a szünet. Addig majd beszélék a telked szomszéd-

jaival, és ha beleegyeznek, hogy majd gondodat viselik, a szünetben otthagytunk téged egy bizonyos időre a te telkeden. Egy hétre, vagy lehet, még továbbra is. Egyébként ez a fél hónap még hasznos is lehet a földedre. Tessék, itt van két könyv! Olvasd őket! Az egyik arról szól, hogyan kell készíteni az ágyasokat, a másik arról, milyen gyógynövények vannak. Ha jól viseled magad, összekészítek neked még különféle magokat is a szünetre.

Szonya jól viselte magát. Gondosan elvégezte házi feladatait és minden szabadidejét az igazgatótól kapott könyvek olvasásával töltötte. Amikor aludni tért, álmodozott, azt képzelte, milyen szépen fognak a telkén nőni a különböző növények. Az éjszakai dadus egyszer észrevette, hogy amikor a gyermekek már mind aludtak, Szonya az ablakon át beszűrődő holdfénynél rajzolt. Fákat és növényeket.

A szomszédok belegeyeztek, hogy majd a gyermek után néznek, amikor beállt a nyári szünidő s maga az igazgató segédkezett a zsiguli csomagtartójába berakni a két hétre való elemózsiát, lapátokat, gereblyéket, egy egész doboz magot...

Nyikolaj nem akarta elvinni a száraz kosztot a gyermekotthonból, de az igazgató azt mondta neki, hogy Szonya egy független gyermek, soha sem akar senkinek a terhére lenni, és jobb lesz, ha látni fogja, hogy neki magának is van ennivalója.

Aadtak még neki egy vadonatúj hálósákot is. Nem is beszélve arról, hogy a szomszéd Nyikolaj családja már el is készített az intézetis kislány részére egy kisebb szobát s benne egy ágyat házuk a már elkészült első emeletén.

Amikor Szonya kocsiba ült, nem csupán az intézetben aznap szolgálatos alkalmazottak jöttek elbúcsúzni tőle, hanem bejöttek még azok is, akik nem voltak szolgálatban, mert látni akarták a kislány boldogságtól sugárzó arcát.

Az első három éjszaka Szonya a szomszéd házban

a számára fenntartott szobában aludt, de az egész napot saját hektár földjén töltötte.

Harmadnapra Nyikolajnak születésnapja volt és sok vendég érkezett hozzá. Egy fiatal pár saját sátrat hozott magával. Másnap a vendégek szétszéledtek, de a sátor ott maradt.

- Ez a mi ajándékunk! Neked! - mondták a fiatalok Nyikolajnak.

Szonya pedig megkérte Nyikolajt, hogy engedje meg neki, hogy a sátorban aludhasson. Nyikolaj így válaszolt:

- Persze, természetesen, csak aludj, ha ezt szeretnéd. Nincs elég levegő a szobában?

- A szobában nagyon jó - válaszolta a kislány -, de minden földön annak gazdája alszik, csak az enyém árválkodik egyedül. Sok telken tüzek égnek, csak az enyémen van sötétség.

- Tehát azt szeretnéd, ha a sátrat áthelyezném a te telkedre?

- Igen, nagyon, Kolja bácsi! Ott, oda rögtön a nyírfácskához! Ha majd ideje lesz, ha nem esik fáradságába...

Szonya minden további éjszaka a sátorban aludt, amely a kis nyírfa mellett állt az ő hektárján.

Amikor reggel felébredt, rögtön a vizes vödörhöz ment, amely a sátor mellett állt, pohárral vizet mért belőle, szájába vette azt és vékony vízsugarat engedett tenyerébe. Mosakodott.

Aztán kezébe fogta vázlatfüzetét, amelynek oldalaira saját kezűleg terveket rajzolt, ezeket nézegette. Később pedig virággyasokat és veteményes ágyakat ment készíteni.

A kisebb utászásót, amelyet a gyermekotthon igazgatója ajándékozott neki, bár éles volt, mégsem sikerült teljesen belenyomnia a földbe, csak a feléig. Ennek ellenére az ágyasok mégis szépre sikerültek neki.

Nyikolaj a szomszéd javasolta Szonyának, hogy felásózza neki azokat a részeket, amelyeket saját hektárján megmutat